

Turun hallinto-oikeuden päätösAntopäivä
10.9.2021Päätösnumero
21/0119/1Diaarinumero
00502/20/2299**Asia** Valitus kunnallisasiassa**Valittaja** Seppo Rinne, Laitila**Päätös josta valitetaan**Laitilan kaupunginvaltuusto
3.2.2020

Kaupunginvaltuusto on päättänyt, että uuden arviolta 30-paikkaisen asumisyksikön suunnittelu voidaan aloittaa yhteistyössä teknisen valiokunnan kanssa ja mahdollisesti remontoidaan 30–40 paikkaa nykyiseen Kaukolakotiin, mikäli se siihen soveltuu. Kaupunginvaltuusto on päättänyt myöntää 50 000 euron lisämäärärahan vuoden 2020 talousarvioon tilaratkaisun suunnitteluun. Lisämääräraharave kohdistuu investointeihin, mikäli kiinteistö rakennetaan omaan omistukseen, ja käyttötalouteen, mikäli tilat vuokrataan. Hankkeen suunnittelun aikana päätetään erikseen toteutetaanko hanke omaan taseeseen vai vuokrataanko tilat.

Valitus

Rinne on valituksessaan vaatinut, että valtuuston päätös ensisijaisesti kumotaan tai toissijaisesti palautetaan uuteen valmisteluun ja käsittelyyn. Lisäksi Rinne on vaatinut, että kaupunki velvoitetaan korvaamaan Rinteen oikeudenkäyntikulut.

Valtuuston käsittelyyn tuotu esitys on hajanainen ja epäselvä ja se sisältää noin 20 sivua erilaisia selvityksiä, joista ei ole aiemmin asianmukaisesti annettu päätöksentekijöille tietoja. Valtuuston päättämästä 50 000 euron määrärahasta suunnittelulle ja hankkeelle ei ole esitetty valtuustolle selvitystä edes valtuuston päätöstä noin kuukautta aiemmin pidetyssä budjettikokouksessa. Asian valmistelu on ollut epäasianmukaista ottaen huomioon, että asiakokonaisuus on taloudellisilta vaikutuksiltaan sekä kunnan vastuulla olevan vanhuspalvelun toiminnan kannalta erittäin merkittävä ja laaja.

Lisämäärärahan myöntäminen lähes välittömästi talousarvion hyväksymisen jälkeen on epäasianmukaista. Päätös on myös kaupungin toimielimien vuoden 2019 lopulla hyväksymän talouden tasapainottamisohjelman 2020–2022 periaatteiden vastainen. Määräraha on tarpeeton ja ylimääräinen summa, joka lisää yksimielisesti hyväksytyin talousarvion hyväksytyjä menoja.

Valtuustolle tuodun esityksen pääpaino kohdistuu menneeseen aikaan ja vuoden 2017 tilanteeseen, jolloin laitospaikkoja oli Laitilassa 126. Tuolloin kaupunki lopetti omistamansa Pihlajakodin 17 paikkaa tarpeettomina ja hoidettavat siirrettiin vapaille paikoille eri laitoksiin ja osa mahdollisesti kotihoitoon. Laitilaan jäi 119 hoitopaikkaa, joista kunnallisia 71 ja yksityisiä 48. Kaupunginvaltuuston tehdessä valituksenalaisen päätöksensä 3.2.2020 ovat vanhusten laitospaikat ja niiden tarve täysin erilaiset kuin esityksessä väitetään. Laitilassa on 71 kunnallista hoitopaikka ja yksityisiä tehostetun palvelun laitospaikkoja 78, joten Laitilassa on kaikkiaan nyt yhteensä 149 laitospaikkaa. Tehostetun palvelun hoitolaitokset toimivat vajaakäytöllä, sillä Attendon kolmessa hoitolaitoksessa tyhjiä laitospaikkoja on tällä hetkellä 24 kappaletta. Tämä yksinään riittäisi hoitotarpeen lisäykseen moneksi vuodeksi, kunnes tarve suurten ikäluokkien loppumisen myötä vähenee. Lisäksi Kaukolakodissa on Pyhärannan kunnalla 11 paikkaa ja Rauman kaupungilla 3 paikkaa, joista nämä kunnat ovat halukkaita luopumaan. Jos Laitilan kaupunki hankkii vastoin aiempia päätöksiään nämä paikat omistukseensa, on vapaita hoitopaikkoja sen jälkeen yhteensä 38.

Laitilan kaupunginhallitus on 25.9.2017 päättänyt, ettei kaupunki lunasta Pyhärannan kunnan ja Rauman kaupungin hoitopaikkoja Kaukolakodista. Tätä tilannetta ei esityksessä ja kaupunginvaltuuston kokouksessa ilmoitettu valtuutetuille selkeällä tavalla. Esityksessä ei myöskään mainittu, että Laitilan Tilakiinteistö Oy on saanut palveluasumiseen sopiviin 16 rivitaloasuntoon rakennuspaikan ja rakennusluvan Laitilassa.

Ennen uusiin selvityksiin varattavaa suunnittelumäärärahaa on nykyinen tilanne selvitettävä päätöksentekijöille, jotta tiedetään mitä pitäisi suunnitella ja mihin pitäisi varautua. Valtuustolle tuodussa esityksessä ei ole tuotu selkeästi esille sitä, kuinka paljon hoitopaikkoja on jo nyt reservissä. Esityksessä ei myöskään ole mainittu, että maakunnassa on viimeisinä vuosina rakennettu ja on rakenteilla huomattava määrä vanhusten palveluasumiseen tarkoitettuja asuntoja.

Laitilan kaupunginhallituksessa on 29.5.2017 päätetty ryhtyä selvittämään vanhustenhuollon yksityistämistä. Asiaa vastustava adressi keräsi 5008 kuntalaisen mielipiteet ja allekirjoitukset. Kaupunginhallitus on 11.3.2019 päättänyt lopettaa yhteistyöneuvottelut yksityisen palveluntuottajan kanssa pääasiallisenä syynä se, ettei valtakunnallinen sote-uudistus valmistunut. Tilanne on edelleen aivan sama, sillä sote-uudistus on edelleen valmistumatta. Tämäkin asia olisi tullut korostetusti tuoda valtuutetuille tiedoksi 3.2.2020. Valtuustolle pitäisi tuoda julki ne seikat, joiden vuoksi vanhuspalveluiden uudistaminen voitaisiin käynnistää uudelleen muuttumattomasta tilanteesta huolimatta. Nyt kuitenkin ollaan jälleen tähtäämässä samanlaiseen yksityistämiseen.

Kaupunginvaltuuston päätös tarkoittaa sitä, että jälleen käynnistetään Kaukolakodin kiinteistön kuntoa ja kunnostamistarpeita koskeva selvitystyö, vaikka vastaavia selvityksiä on tehty aivan lähiaikoina jo neljään kertaan. Ensimmäi-

sen selvityksen ovat tehneet kaupungin toimialajohtajat sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Polson johdolla 15.12.2015–26.4.2016. Turkoosi 11 Oy on tehnyt selvitykset syksyllä 2017 ja syksyllä 2018. Neljännen selvityksen on tehnyt Raksystems Insinööritoimisto Oy 27.12.2018.

Sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Polson johtaman työryhmän raportissa on muun muassa todettu, että ikääntyneiden pitkäaikaisen laitoshoidon paikkoja ei tarvitse lähivuosikymmenten aikana lisätä. Tätä raporttia ei ole toimitettu valtuutetuille. Raksystems Insinööritoimisto Oy:n laajassa ja kattavassa selvityksessä Kaukolakodin rakennusten kunto todettiin tyydyttäväksi, osin hyväksi ja täysin käyttökelpoiseksi, eikä Turkoosi 11 Oy:n raporttien kaltaista kunnostustarvetta ja -kustannuksia katsottu selvityksessä tarpeellisiksi. Sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Polson raportin mukaan Kaukolakodin kiinteistössä voidaan tehdä tarvittavia muutoksia niin, että tilat paremmin soveltuvat muun muassa palveluasumisen tarpeisiin ja vastaavat henkilöstön tehokkaan toiminnan ja turvallisuuden vaatimuksia. Tämä ei edellytä mittavaa uudisrakentamista. Raksystems Insinööritoimisto Oy:n laatima kuntoarvio on tehty vain noin 13 kuukautta ennen valtuuston valituksenalaista päätöstä, eikä Kaukolakoti ole tässä ajassa muuttanut käyttötarkoitukseensa soveltumattomaksi. Laitilan kaupunki voi selvitysten mukaan järjestää vanhuspalvelunsa ja muun muassa tuetun palveluasumisen toiminnot jo olemassa olevissa tiloissa, vähäisin kunnostustarpein, hyvin ja laadukkaasti.

Nyt tehty valtuuston päätös johtaa toistuvista selvityksistä ja suunnittelusta johtuviin turhiin kustannuksiin ja pahimmillaan hyvin toimivien vanhuspalveluiden tarpeettomiin muutoksiin. Päätös johtaa hyvin suurella todennäköisyydellä miljooniin nouseviin kustannuksiin, jos hankkeen lopputuloksena on tilojen purkamisen ja uudisrakentamisen tai kaupungin sitoutuminen pitkäaikaisiin sitoumuksiin esimerkiksi tilojen vuokraamisesta ja mahdollisesti palvelujen ostamisesta yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Asian käsittely ja selvittäminen

Rinne on 30.3.2020 täydentänyt valitustaan ja toimittanut lisäselvitystä sekä ilmoittanut kaupungilta vaatimiensa oikeudenkäyntikulujen määräksi yhteensä arvonlisäveroineen 1 200 euroa. Valituksen täydennyksessä Rinne on korjannut, että vanhusten kuntoutus- ja laitospaikkoja on Laitilassa 214 paikkaa, eli 65 asuntoa enemmän mitä hän ilmoitti valituksessaan. Nämä 65 paikkaa sijaitsevat Laitilan Palvelukeskuksessa ja Laitilan Veljeskodissa ja paikoista tyhjänä on noin 20–25, joten Laitilassa on tyhjänä yhteensä noin 40–50 paikkaa. Lisäksi Rinne on esittänyt, että Laitilan kaupunginvaltuusto ei voi osoittaa rahaa Kaukolakodin suunnitteluun ennen kuin omaisuus on jaettu Kaukolakodin omistavien Laitilan, Pyhärannan ja Rauman kesken, sillä muut kunnat ovat ilmoittaneet, etteivät ne osallistu kustannuksiin ja että ne haluavat luopua paikoistaan.

Kaupunginhallitus on antanut lausunnon ja vaatinut, että Rinne velvoitetaan korvaamaan kaupungin oikeudenkäyntikulut 1 090 euroa (alv 0 %).

Rinne on antanut vastaselityksen, jossa hän on vielä tarkentanut valituksessa ja valituksen täydennyksessä esitettyjä lukuja.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus ei tutki Rinteen valituksen täydennyksessä esittämää uutta valitusperustetta.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen muilta osin.

Hallinto-oikeus hylkää Rinteen ja kaupungin oikeudenkäyntikuluvaatimukset.

Ratkaisun perustelut

Tutkimatta jättäminen

Kuntalain 135 §:n 3 momentin mukaan valituksen perusteet tulee esittää ennen valitusajan päättymistä. Kuntalain 138 §:n mukaan kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kuntalain 140 §:n 3 momentin mukaan kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Rinne on esittänyt 30.3.2020 hallinto-oikeuteen saapuneessa valituksen täydennyksessä uutena valitusperusteena, että Laitilan kaupunginvaltuusto ei voi osoittaa rahaa Kaukolankodin suunnitteluun ennen kuin omaisuus on jaettu Kaukolakodin omistavien Laitilan, Pyhärannan ja Rauman kesken, sillä muut kunnat ovat ilmoittaneet, etteivät ne osallistu kustannuksiin ja että ne haluavat luopua paikoistaan.

Valtuuston valituksenalaisen päätöksen 3.2.2020 pöytäkirjan otteesta ilmenee, että tarkastettu pöytäkirja laillisine valitusosoituksineen on julkaistu kunnan verkkosivuilla 10.2.2020. Rinteen 30.3.2020 esittämä edellä todettu uusi valitusperuste on edellä mainitut kuntalain säännökset huomioiden esitetty vasta valitusajan päättymisen jälkeen ja siten myöhässä.

Tutkituilta osin

Sovellettavat säännökset

Kuntalain 135 §:n 2 momentin mukaan valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Kuntalain 14 §:n 1 momentin mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Pykälän 2 momentin mukaan valtuusto päättää muun muassa talousarviosta.

Kuntalain 93 §:n mukaan kunnanhallituksen on valmisteltava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä taikka jotka tilapäinen valiokunta tai tarkastuslautakunta on valmistellut.

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arvio

Valtuusto on päättänyt myöntää 50 000 euron lisämäärärahan vuoden 2020 talousarvioon tilaratkaisun suunnitteluun. Suunnittelussa on kysymys 30-paik-

kaisen asumisyksikön suunnittelusta ja mahdollisesti 30–40 hoitopaikan remontoinnista olemassa olevaan Kaukolakotiin. Hallinto-oikeus toteaa, että valtuuston valituksenalaisella päätöksellä ei ole päätetty uutta asumisyksikköä koskevan hankkeen tai Kaukolakodin remontin toteuttamisesta taikka muutoinkaan siitä, millä tavoin kaupunki tulevaisuudessa järjestää järjestämisvastuulleen kuuluvia iäkkäiden palveluita. Näin ollen valituksessa esitetyillä näitä seikkoja koskevilla valitusperusteilla ei ole merkitystä arvioitaessa valtuuston valituksenalaisen päätöksen lainmukaisuutta.

Valtuuston päätöspöytäkirjasta 3.2.2020 ilmenee, että Kaukolakodin kiinteistöä ja toiminnan kehittämistä koskevaa asiaa on käsitelty valtuuston päätöstä edeltävästi 10.6.2019 kaupunginhallituksessa, 16.9.2019 valtuustossa, 22.1.2020 sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja 3.2.2020 kaupunginhallituksessa. Pöytäkirjasta ilmenee edelleen, että valtuusto on jo edeltävästi 16.9.2019 päättänyt muun ohella, että Kaukolakodin toiminnan muuttamista ryhdytään valmistelemaan ja kiinteistön vanhan osan tilalle selvitetään päätöksessä yksilöityjä vaihtoehtoisia ratkaisuja ja että kaupungissa käynnistetään palvelu- ja tilasuunnittelu yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä teknisen toimen kanssa. Valtuuston asiakohdan liitemateriaalina on tuolloin ollut muun ohella Raksystems Insinööritoimisto Oy:n vuonna 2018 valmistunut kuntoarvioraportti.

Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisen valtuuston päätöksen valmistelu on suoritettu kuntalain edellyttämällä tavalla kaupunginhallituksessa. Valtuuston toimivaltaan kuuluu lähtökohtaisesti itse arvioida, pitääkö se suoritettua valmistelua ja esittelyä riittävänä ratkaisun tekemiseksi asiassa vai haluaako se palauttaa asian kaupunginhallitukselle lisävalmistelua varten. Valtuuston päätöspöytäkirjasta ilmenee, että valtuutettu Rinne on esittänyt asian palauttamista kaupunginhallituksen valmisteluun, mutta palautusehdotus on rauennut kannattamattomana. Valtuusto on näin ollen nimenomaisesti itse arvioinut, että asian valmistelu ja esittely on ollut riittävää ja että sillä on ollut riittävät tiedot ja päätöksentekoaineisto käytössään päätöksen tekemiseksi.

Valtuusto on myöntänyt määrärahan tilaratkaisun suunnitteluun. Tällaisen suunnittelun tarkoituksena on edelleen hankkia tietoa varsinaisen päätöksenteon pohjaksi. Kysymys on lisäksi asiakokonaisuudesta, jota valtuusto on käsitellyt jo aiemmin. Valtuusto on voinut katsoa, että sillä on riittävät tiedot suunnitteluun osoitetun määrärahan myöntämiseksi, vaikka asiakohdan valmistelumateriaalissa ei ole esitetty ajankohtaisia tietoja kunkin yksikön hoitopaikkojen määristä, tyhjillään olevien hoitopaikkojen määristä tai maakuntaan rakennettujen tai rakenteilla olevien vanhusten palveluasumiseen tarkoitettujen asuntojen määristä. Valtuuston päätös ei ole perustunut puutteelliseen tietoon myöskään sillä perusteella, ettei valtuutetuille ole toimitettu vuonna 2016 valmistunutta sosiaali- ja terveysjohtaja Polson johdolla laadittua raporttia. Asiassa ei ole muutoinkaan esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että asiassa suoritettu valmistelu ja esittely olisi ollut sillä tavoin puutteellista, että kaupunginvaltuustolla ei olisi ollut vastoin sen kokouksessaan itse tekemää arviota riittäviä edellytyksiä päätöksentekoon asiassa.

Valtuuston kuntalain mukaiseen toimivaltaan kuuluu päättää kunnan talousarviosta. Valtuusto on harkintansa mukaan voinut päättää nyt kysymyksessä olevan lisämäärärahan myöntämisestä vuoden 2020 talousarvioon siitä huolimatta, ettei määräraha ole sisältynyt valtuuston edeltävästi hyväksymään vuoden 2020 talousarvioon tai kaupungin talouden tasapainottamisohjelmaan.

Siltä osin kuin valituksessa on esitetty, että uuden selvityksen tekeminen on tarpeetonta muun muassa Kaukolakodista jo aiemmin tehtyjen selvitysten vuoksi tai siksi, että valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tilanne on ollut päätöksentekohetkellä edelleen avoin, on kysymys valtuuston päätöksen tarkoituksenmukaisuudesta, jonka arvioiminen ei kuulu hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Kaupunginvaltuuston päätös ei ole syntynyt valituksissa esitetyillä valmistelun ja esittelyn puutteellisuutta koskevilla perusteilla virheellisessä järjestyksessä. Valtuusto ei ole ylittänyt asiassa toimivaltaansa eikä valtuuston päätös ole valituksissa esitetyillä perusteilla muutenkaan lainvastainen.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle. Pykälän 3 momentin mukaan yksityinen asianosainen voidaan 1 ja 2 momentista poiketen velvoittaa korvaamaan viranomaisen oikeudenkäyntikuluja vain, jos yksityinen asianosainen on esittänyt ilmeisen perusteettoman vaatimuksen.

Valitus on hylätty. Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että Rinne joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Rinteen esittämät vaatimukset eivät ole laissa tarkoitettu tavoin ilmeisen perusteettomia. Myös Laitilan kaupungin oikeudenkäyntikuluvaatimus tulee siten hylätä.

Sovelletut oikeusohjeet

Kuntalaki 14 §, 93 §, 135 § 2 ja 3 mom, 138 §, 140 § ja 144 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 81 § 2 mom ja 95 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (Kunnallisvalitus).

Asian ratkaisijat

Tiina Saari
hallinto-oikeustuomari

Tiina Forsten
hallinto-oikeustuomari

Sami Kouki
hallinto-oikeustuomari
asian esittelijä

Toimituskirjan oikeaksi todistaa

Saara Touru
lainkäyttösihteeri

Jakelu

Päätös tavallisena tiedoksiantona

Seppo Rinne

Oikeudenkäyntimaksu 260 euroa

Jäljennös

Laitilan kaupunginhallitus, jonka on kuntalain mukaisesti ilmoitettava päätöksestä

Liite hallinto-oikeuden päätökseen**VALITUSOSOITUS (Kunnallisvalitus)**

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika ja tiedoksisaantipäivä

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuun ottamatta.

Jos päätöksestä valitetaan kunnan jäsenelle taikka kuntayhtymän jäsenkunnalle tai sen jäsenelle kuuluvan valitusoikeuden nojalla, valitusaika lasketaan siitä päivästä, jolloin kunta tai kuntayhtymä on julkaissut ilmoituksen yleisessä tietoverkossa.

Jos päätös on annettu asianomaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon **kirjeitse tavallisen tiedoksiantona** lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. **Viranomaisen** tietoon asiakirjan katsotaan kuitenkin tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Käytettäessä **todisteellista tiedoksiantotapaa** vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon vastaanottotodistuksen, saantitodistuksen tai tiedoksiantotodistuksen osoittamana päivänä. Sijaistiedoksiannossa tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Käytettäessä **tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa** vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä (sähköpostitse tai sähköisen asiointipalvelun kautta), jollei muuta näytetä. **Sähköisen asiointipalvelun kautta todisteellisesti** tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä asiointipalvelusta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Sen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Asiakirjat voi toimittaa myös sähköisessä asiointipalvelussa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käyntiosoite:	Postiosoite:
Paasivuorenkatu 3	PL 180
00530 Helsinki	00131 HELSINKI

Puhelin: 029 56 40260 (kirjaamo)

Fax: 029 56 40382

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

**KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ PERITTÄVÄ
OIKEUDENKÄYNTIMAKSU**

Muutoksenhakuasian ja valituslupa-asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 510 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista tai mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste.

Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Lopputuloksesta riippumatta maksu peritään kuitenkin veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta. Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistunmaksulaki (1455/2015)